

EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS FORORDNING (EF) Nr. 593/2008

af 17. juni 2008

om lovvalgsregler for kontraktlige forpligtelser (Rom I)

EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION
HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 61, litra c), og artikel 67, stk. 5, andet led,

under henvisning til forslag fra Kommissionen,

under henvisning til udtalelse fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg ⁽¹⁾,

efter proceduren i traktatens artikel 251 ⁽²⁾, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Fællesskabet har sat sig det mål at bevare og udbygge et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed. Med henblik på en gradvis etablering af et sådant område skal Fællesskabet navnlig vedtage foranstaltninger vedrørende samarbejde på de civile og handelsretlige områder, der har grænseoverskridende virkninger, i det omfang de er nødvendige for det indre markeds funktion.
- (2) I henhold til traktatens artikel 65, litra b), skal disse foranstaltninger omfatte foranstaltninger til fremme af foreneligheden mellem medlemsstaternes gældende regler om lovvalg og konflikter om stedlig kompetence.
- (3) På mødet i Tammerfors den 15.-16. oktober 1999 tilsluttede Det Europæiske Råd sig princippet om gensidig anerkendelse af domme og andre retsafgørelser som hjørnestenen i det civile samarbejde og anmodede Rådet og Kommissionen om at vedtage et program med foranstaltninger, der gennemfører dette princip.
- (4) Den 30. november 2000 vedtog Rådet et fælles program for Kommissionen og Rådet med foranstaltninger med henblik på gennemførelse af princippet om gensidig anerkendelse af retsafgørelser på det civile og handelsretlige område ⁽³⁾. Programmet peger på foranstaltninger vedrørende en harmonisering af lovvalgsregler som foranstaltninger, der kan bidrage til at lette den gensidige anerkendelse af retsafgørelser.
- (5) I Haag-programmet ⁽⁴⁾ vedtaget af Det Europæiske Råd den 5. november 2004, opfordredes der til at arbejde aktivt videre med lovvalgsregler for kontraktlige forpligtelser (»Rom I«).
- (6) På et velfungerende indre marked er det for at gøre udfaldet af tvister mere forudsigeligt og fremme retssikkerheden og den gensidige anerkendelse af retsafgørelser nødvendigt, at de lovvalgsregler, der er gældende i medlemsstaterne, udpeger den samme nationale lov, uanset i hvilket land den domstol, som sagen anlægges ved, er beliggende.
- (7) Denne forordnings materielle anvendelsesområde og bestemmelser bør stemme overens med Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civile og handelsretlige område ⁽⁵⁾ (Bruxelles I-forordningen) og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 864/2007 af 11. juli 2007 om lovvalgsregler for forpligtelser uden for kontrakt (Rom II-forordningen) ⁽⁶⁾.
- (8) Familieforhold bør omfatte slægtskab, ægteskab og svogerskab. Henvisningen i artikel 1, stk. 2, til forhold med virkninger svarende til virkningerne af et ægteskab og andre familieforhold bør fortolkes efter loven i den medlemsstat, hvor den domstol, som sagen er anlagt ved, er beliggende.
- (9) Forpligtelser ifølge vekslers, checks og ordregældsbreve eller ifølge andre omsætningspapirer bør også omfatte konnossementer i det omfang, forpligtelserne ifølge konnossementet udspringer af dets negotiable karakter.
- (10) Forpligtelser, der udspringer af forhandlinger forud for indgåelsen af en kontrakt, er omfattet af artikel 12 i forordning (EF) nr. 864/2007. Sådanne forpligtelser bør derfor ikke være omfattet af denne forordnings anvendelsesområde.
- (11) Parternes frihed til at aftale, hvilken lov der skal finde anvendelse, bør udgøre en af hjørnestenene i lovvalgsregelsystemet for kontraktlige forpligtelser.
- (12) En aftale mellem parterne om at tildele en eller flere retter i en medlemsstat enekompetence til at afgøre tvister i forbindelse med aftalen, bør være en af de faktorer, der skal tages i betragtning ved afgørelsen af, om et lovvalg fremgår klart.
- (13) Denne forordning er ikke til hinder for, at parterne ved henvisning kan inkorporere ikke-statslige lovbestemmelser eller en international konvention i deres aftale.

⁽¹⁾ EUT C 318 af 23.12.2006, s. 56.

⁽²⁾ Europa-Parlamentets udtalelse af 29.11.2007 (endnu ikke offentliggjort i EUT) og Rådets afgørelse af 5.6.2008.

⁽³⁾ EFT C 12 af 15.1.2001, s. 1.

⁽⁴⁾ EUT C 53 af 3.3.2005, p. 1.

⁽⁵⁾ EFT L 12 af 16.1.2001, s. 1. Senest ændret ved forordning (EF) nr. 1791/2006 (EUT L 363 af 20.12.2006, s. 1).

⁽⁶⁾ EUT L 199 af 31.7.2007, s. 40.

- (14) Vedtager Fællesskabet i et passende juridisk instrument materielle aftaleretlige regler, herunder standardvilkår og -betingelser, kan dette instrument indeholde bestemmelse om, at parterne kan vælge at benytte disse regler.
- (15) Foretages der et lovvalg, og er alle andre elementer med relevans for sagen lokaliseret i et andet land end det, hvis lov parterne har valgt, bør lovvalget ikke medføre tilsidesættelse af bestemmelser i førstnævnte lands lov, som ikke kan fraviges ved aftale. Denne regel bør finde anvendelse, uanset om lovvalget var ledsaget af et valg af værneting. Mens der ikke tilsigtes nogen væsentlig ændring i forhold til artikel 3, stk. 3, i 1980-konventionen om, hvilken lov der skal anvendes på kontraktlige forpligtelser⁽¹⁾ («Rom-konventionen») er nærværende forordnings ordlyd i så vid udstrækning som muligt afpasset efter artikel 14 i forordning (EF) nr. 864/2007.
- (16) I overensstemmelse med forordningens overordnede mål, som er at skabe retssikkerhed inden for det europæiske rets område, bør lovvalgsreglerne frembyde en høj grad af forudsigelighed. Domstolene bør dog have visse skønsbeføjelser til at afgøre, hvilken lov sagen har den stærkeste tilknytning til.
- (17) Med hensyn til spørgsmålet om, hvilken lov der finder anvendelse, når der ikke er foretaget et lovvalg, bør »levering af tjenesteydelser« og »varesalg« fortolkes på samme måde som ved anvendelsen af artikel 5 i forordning (EF) nr. 44/2001, for så vidt som salg af varer og levering af tjenesteydelser er omfattet af nævnte forordning. Selv om franchise- og distributionsaftaler er aftaler om tjenesteydelser, er de omfattet af særlige bestemmelser.
- (18) Med hensyn til spørgsmålet om, hvilken lov der finder anvendelse, når der ikke er foretaget et lovvalg, bør multilaterale systemer være systemer, hvor der drives handel, f.eks. regulerede markeder og multilaterale handelsfaciliteter som omhandlet i artikel 4 i Rådets og Europa-Parlamentets direktiv 2004/39/EF af 21. april 2004 om markeder for finansielle instrumenter⁽²⁾, uanset om de er afhængige af en central modpart eller ej.
- (19) Er der ikke foretaget et lovvalg, bør den lov, der finder anvendelse, bestemmes i overensstemmelse med de bestemmelser, der gælder for den særlige aftaletype. Hvis aftalen ikke kan kategoriseres som tilhørende en af de særlige typer, eller hvis dens elementer falder inden for mere end én af de særlige typer, bør den være underlagt loven i det land, hvor den part, der præsterer aftalens karakteristiske ydelse, har sit sædvanlige opholdssted. Hvis en aftale består af en samling rettigheder og forpligtelser, der kan kategoriseres som faldende ind under mere end én af de særlige
- aftaletyper, bør aftalens karakteristiske ydelse bestemmes under hensyntagen til dens tyngdepunkt.
- (20) Har aftalen åbenbart nærmere tilknytning til et andet land end det i artikel 4, stk. 1 eller 2, nævnte, bør en undtagelsesklausul fastlægges, at dette andet lands lov finder anvendelse. For at fastslå hvilket land der er tale om, bør der bl.a. tages hensyn til, om den pågældende aftale er meget nært beslægtet med en anden aftale eller andre aftaler.
- (21) Hvis der ikke er foretaget et lovvalg, og den lov, der skal finde anvendelse ikke kan bestemmes, enten ved at kategorisere aftalen som tilhørende en af de særlige typer, eller som loven i det land, hvor den part, der skal præstere aftalens karakteristiske ydelse, har sit sædvanlige opholdssted, bør aftalen være underlagt loven i det land, hvortil den har sin nærmeste tilknytning. For at bestemme dette land bør der bl.a. tages hensyn til, om den pågældende aftale er nært beslægtet med en anden aftale eller andre aftaler.
- (22) Med hensyn til fortolkning af godstransportaftaler er det ikke hensigten at foretage nogen materiel ændring i forhold til artikel 4, stk. 4, tredje punktum, i Rom-konventionen. Følgelig bør certepartier for en enkelt rejse og andre aftaler, der har transport af gods som hovedformål, betragtes som aftaler om transport af gods. I denne forordning bør begrebet »aflader« henvise til en person, der indgår en aftale om transport med transportøren, mens begrebet »transportør« bør henvise til den af aftalens parter, der står for godstransporten, uanset om vedkommende selv udfører transporten eller ej.
- (23) Med hensyn til aftaler indgået med parter, der betragtes som værende svage parter, bør disse parter beskyttes med lovvalgsregler, der er gunstigere for deres interesser end de almindelige regler.
- (24) Særligt hvad angår forbrugeraftaler, bør lovvalgsreglen åbne mulighed for at mindske omkostningerne ved bilæggelse af tvister i disse sager, der ofte drejer sig om ubetydelige beløb, og tage hensyn til udviklingen i fjernsalgsteknikkerne. Af hensyn til overensstemmelsen med forordning (EF) nr. 44/2001 er det nødvendigt dels at lægge begrebet »det land, virksomheden er rettet mod« til grund som betingelse for anvendelse af forbrugerbeskyttelsesreglen, dels at sikre, at dette begreb fortolkes ensartet i forordning (EF) nr. 44/2001 og nærværende forordning hvorved bemærkes, at det i en fælles erklæring fra Rådet og Kommissionen angående artikel 15 i forordning (EF) nr. 44/2001 anføres, at det for at artikel 15, stk. 1, litra c), finder anvendelse, »ikke er tilstrækkeligt, at en virksomhed retter sine aktiviteter mod forbrugerens domicilland eller mod flere medlemsstater, heriblandt forbrugerens domicilland, der skal også være indgået en kontrakt som led i disse aktiviteter«. I erklæringen erindres der videre om, at den omstændighed, »at der er adgang til et netsted på internet, ikke er tilstrækkeligt til, at artikel 15 finder anvendelse, det kræves også, at der på dette netsted opfordres til at indgå

(1) EUT C 334 af 30.12.2005, s. 1.

(2) EUT L 145 af 30.4.2004, s. 1. Senest ændret ved direktiv 2008/10/EF (EUT L 76 af 19.3.2008, s. 33).

fjernkontrakter, og at der faktisk er indgået en fjernkontrakt, uanset hvordan det er sket. I den forbindelse er det sprog eller den valuta, der benyttes på internet-siden, ikke relevant.

- (25) Forbrugere bør beskyttes ved sådanne regler i det land, hvor de har deres sædvanlige opholdssted, som ikke kan fraviges ved aftale, forudsat at forbrugeraftalen er indgået som et resultat af, at den erhvervsdrivende udøver sin erhvervs-mæssige virksomhed i netop det land. Der bør sikres samme beskyttelse, hvis den erhvervsdrivende, selv om han ikke udøver sin erhvervs-mæssige virksomhed i det land, hvor forbrugeren har sit sædvanlige opholdssted, på en hvilken som helst måde retter sådan virksomhed mod dette land eller mod flere lande, inklusive dette land, og aftalen er indgået som følge af den pågældende virksomhed.
- (26) Med henblik på denne forordning bør finansielle tjenesteydelser såsom investeringservice og -aktiviteter og accessori-ske tjenesteydelser ydet af en erhvervsdrivende til en forbruger, jf. afsnit A og B i bilag I til direktiv 2004/39/EF, og aftaler om salg af andele i investeringsinstitutter, uanset om de er omfattet af Rådets direktiv 85/611/EØF af 20. december 1985 om samordning af love og administrative bestemmelser om visse institutter for kollektiv investering i værdipapirer (investeringsinstitutter) ⁽¹⁾ eller ej, være omfattet af artikel 6 i denne forordning. Når der henvises til vilkår og betingelser for udstedelse eller udbud til offentligheden af værdipapirer eller til tegning og tilbagetrækning af andele i investeringsinstitutter, bør denne henvisning derfor omfatte alle de aspekter, der binder udstederen eller tilbudsgiveren til forbrugeren, men ikke de aspekter, der vedrører ydelsen af finansielle tjenesteydelser.
- (27) Der bør gælde flere undtagelser fra den generelle lovvalgsregel i forbindelse med forbrugeraftaler. En af disse undtagelser bør være, at den generelle regel ikke bør finde anvendelse på aftaler vedrørende tinglige rettigheder over fast ejendom eller leje eller forpagtning af sådan ejendom, medmindre aftalen omhandler brugsret til fast ejendom på timesharebasis som omhandlet i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 94/47/EF af 26. oktober 1994 om beskyttelse af køber i forbindelse med visse aspekter ved kontrakter om brugsret til fast ejendom på timesharebasis ⁽²⁾.
- (28) Det er vigtigt af sikre, at rettigheder og forpligtelser, der udgør et finansielt instrument, ikke er omfattet af den generelle regel for forbrugeraftaler, da dette vil kunne medføre, at forskellige love kan anvendes på hvert af de udstedte instrumenter, og således ændre deres art og forhindre fungibel handel med og udbud af dem. Når sådanne instrumenter udstedes eller udbydes, bør det kontraktmæssige forhold mellem udstederen eller tilbudsgiveren og forbrugeren ligeledes ikke nødvendigvis være

underlagt obligatorisk anvendelse af loven på det sted, hvor forbrugeren har sit sædvanlige opholdssted, da der må sikres ensartethed i vilkårene og betingelserne for en udstedelse eller et udbud. Det samme ræsonnement bør gælde med hensyn til multilaterale systemer omfattet af artikel 4, stk. 1, litra h), hvor det bør sikres, at loven på det sted, hvor forbrugeren har sit sædvanlige opholdssted, ikke vil være i modstrid med de regler, der gælder for aftaler indgået inden for disse systemer, eller med den, der forvalter sådanne systemer.

- (29) Med henblik på denne forordning bør henvisninger til rettigheder og forpligtelser, der udgør vilkår og betingelser for udstedelse, udbud til offentligheden eller offentlige tilbud om overtagelse af værdipapirer, og henvisninger til tegning og tilbagetrækning af andele i investeringsinstitutter omfatte de vilkår, der bl.a. gælder for tildeling af værdipapirer eller andele, rettigheder i tilfælde af overtagning, tilbagetrækningsrettigheder og lignende spørgsmål i forbindelse med udbuddet samt de i denne forordnings artikel 10-13 omhandlede spørgsmål for på denne måde at sikre, at alle relevante kontraktlige aspekter af et udbud, der binder udstederen eller tilbudsgiveren til forbrugeren, er undergivet én enkelt lov.
- (30) Med henblik på denne forordning forstås ved finansielle instrumenter og værdipapirer de i artikel 4 i direktiv 2004/39/EF omhandlede instrumenter.
- (31) Intet i denne forordning bør berøre anvendelsen af et formelt arrangement betegnet som et system i henhold til artikel 2, litra a), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/26/EF af 19. maj 1998 om endelig afregning i betalingssystemer og værdipapirafviklingssystemer ⁽³⁾.
- (32) Som følge af transportaftalers og forsikringsaftalers særlige karakter bør specifikke bestemmelser sikre passagerer og forsikringstagere et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau. Derfor bør artikel 6 ikke finde anvendelse på disse særlige aftaler.
- (33) Hvis en forsikringsaftale, der ikke dækker store risici, dækker mere end én risiko, hvoraf mindst én er beliggende i en medlemsstat og mindst én i et tredjeland, bør denne forordnings særlige bestemmelser om forsikringsaftaler kun finde anvendelse på den risiko eller de risici, der er beliggende i den relevante medlemsstat eller de relevante medlemsstater.
- (34) Reglen om individuelle arbejdsaftaler bør ikke gribe ind i anvendelsen af overordnede præceptive bestemmelser i udstationeringslandet i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 96/71/EF af 16. december 1996 om udstationering af arbejdstagere som led i udveksling af tjenesteydelser ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ EFT L 375 af 31.12.1985, s. 3. Senest ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/18/EF (EUT L 76 af 19.3.2008, s. 42).

⁽²⁾ EFT L 280 af 29.10.1994, s. 83.

⁽³⁾ EFT L 166 af 11.6.1998, s. 45.

⁽⁴⁾ EFT L 18 af 21.1.1997, s. 1.

- (35) Arbejdstageren bør ikke berøves beskyttelse i medfør af bestemmelser, som ikke kan fraviges ved aftale, eller som kun kan fraviges til arbejdstagerens fordel.
- (36) Med hensyn til individuelle arbejdsaftaler bør udførelse af arbejde i et andet land betragtes som midlertidigt, når arbejdstageren forventes at genoptage sit arbejde i sit oprindelsesland efter at have udført sine opgaver i udlandet. Indgåelse af en ny arbejdsaftale med den oprindelige arbejdsgiver eller en arbejdsgiver tilhørende samme koncern som den oprindelige arbejdsgiver bør ikke være til hinder for, at arbejdstageren anses for at udføre sit arbejde i et andet land midlertidigt.
- (37) Almene hensyn gør det berettiget, at medlemsstaternes domstole under ekstraordinære omstændigheder får mulighed for at anvende egne ordre public-regler og overordnede præceptive bestemmelser. Begrebet »overordnede præceptive bestemmelser« bør holdes ude fra udtrykket »bestemmelser, som ikke kan fraviges ved aftale« og bør fortolkes mere restriktivt.
- (38) I forbindelse med overdragelse af fordringer bør ordet »forhold« præcisere, at artikel 14, stk. 1, også finder anvendelse på de ejendomsretlige aspekter af en overdragelse i forholdet mellem overdrageren og erhververen i de retssystemer, hvor sådanne aspekter ikke behandles som en del af obligationsretten. Ordet »forhold« bør imidlertid ikke forstås således, at det vedrører et eventuelt eksisterende forhold mellem overdrageren og erhververen. Det bør navnlig ikke omfatte præjudicielle spørgsmål vedrørende overdragelse eller aftalebestemt subrogation. Ordet bør være strengt begrænset til aspekter, som er direkte relevante for den pågældende overdragelse eller aftalebestemte subrogation.
- (39) Af hensyn til retssikkerheden bør der fastlægges en klar definition på, hvad der forstås ved sædvanligt opholdssted, navnlig for selskaber, foreninger og andre juridiske personer. I modsætning til artikel 60, stk. 1, i forordning (EF) nr. 44/2001, der opstiller tre kriterier, bør der for lovvalgsreglen kun gælde ét kriterium, da parterne i modsat fald ikke ville være i stand til at forudse, hvilken lov der finder anvendelse på deres retsforhold.
- (40) En situation med spredning af lovvalgsregler i adskillige instrumenter og med forskelle mellem disse regler bør undgås. Denne forordning bør imidlertid ikke udelukke muligheden for at medtage lovvalgsregler vedrørende kontraktlige forpligtelser i fællesskabsretlige bestemmelser på særlige områder.
- Denne forordning bør ikke berøre anvendelsen af andre instrumenter, der fastsætter bestemmelser, som skal bidrage til det indre markeds funktion, for så vidt de ikke kan anvendes sammen med den lov, der udpeges efter reglerne i denne forordning. Anvendelsen af bestemmelser i den lov, der finder anvendelse i medfør af denne forordnings bestemmelser, bør ikke hindre den fri bevægelighed for varer og tjenesteydelser, som reguleret af fællesskabsinstrumenter, såsom Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/31/EF af 8. juni 2000 om visse retlige aspekter af informationssamfundstjenester, navnlig elektronisk handel, i det indre marked (»direktivet om elektronisk handel«)⁽¹⁾.
- (41) Respekten for de internationale forpligtelser, som medlemsstaterne har indgået, indebærer, at denne forordning ikke bør berøre de internationale konventioner, som en eller flere medlemsstater er parter i på tidspunktet for denne forordnings vedtagelse. For at gøre reglerne lettere tilgængelige bør Kommissionen på grundlag af oplysninger fra medlemsstaterne offentliggøre en liste over de relevante konventioner i *Den Europæiske Unions Tidende*.
- (42) Kommissionen vil forelægge Europa-Parlamentet og Rådet et forslag, om hvilke procedurer og på hvilke betingelser medlemsstaterne i enkeltstående og ekstraordinære tilfælde på egne vegne vil kunne forhandle og indgå aftaler med tredjelande om sektorspecifikke spørgsmål, der indeholder bestemmelser om lovvalg for kontraktlige forpligtelser.
- (43) Målet for denne forordning kan ikke i tilstrækkelig grad opfyldes af medlemsstaterne og kan derfor på grund af forordningens omfang og virkninger bedre nås på fællesskabsplan; Fællesskabet kan derfor træffe foranstaltninger i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet, jf. traktatens artikel 5. I overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, jf. nævnte artikel, går denne forordning ikke ud over, hvad der er nødvendigt for at nå dette mål.
- (44) I medfør af artikel 3 i protokollen om Det Forenede Kongeriges og Irlands stilling, der er knyttet som bilag til traktaten om Den Europæiske Union og til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, har Irland meddelt, at det ønsker at deltage i vedtagelsen og anvendelsen af denne forordning.
- (45) I medfør af artikel 1 og 2 i protokollen om Det Forenede Kongeriges og Irlands stilling, der er knyttet som bilag til traktaten om Den Europæiske Union og til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, og uden at det berører artikel 4 i nævnte protokol, deltager Det Forenede Kongerige ikke i vedtagelsen af denne forordning, som ikke er bindende for og ikke finder anvendelse i Det Forenede Kongerige.
- (46) I medfør af artikel 1 og 2 i protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet som bilag til traktaten om Den Europæiske Union og til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, deltager Danmark ikke i vedtagelsen af denne forordning, som ikke er bindende for og ikke finder anvendelse i Danmark —

Denne forordning bør ikke berøre anvendelsen af andre instrumenter, der fastsætter bestemmelser, som skal bidrage til det indre markeds funktion, for så vidt de ikke kan anvendes sammen med den lov, der udpeges efter reglerne i denne forordning. Anvendelsen af bestemmelser i den lov,

(¹) EFT L 178 af 17.7.2000, s. 1.

UDSTEDT FØLGENDE FORORDNING:

KAPITEL I

ANVENDELSESOMRÅDE

Artikel 1

Materielt anvendelsesområde

1. Denne forordning finder anvendelse på kontraktlige forpligtelser på det civil- og handelsretlige område i situationer, hvor der skal foretages et lovvalg.

Den finder i særdeleshed ikke anvendelse på spørgsmål vedrørende skat, told eller på administrative anliggender.

2. Denne forordning finder ikke anvendelse på:

- a) spørgsmål vedrørende fysiske personers rets- eller handleevne, jf. dog artikel 13
- b) forpligtelser, der udspringer af familierelationer og af forhold, der ifølge den lov, der finder anvendelse på sådanne forhold, anses for at have tilsvarende virkninger, herunder underholdsforpligtelser
- c) forpligtelser, der udspringer af formueforholdet mellem ægtefæller, af formueforholdet mellem partnere i forhold, der ifølge den lov, der finder anvendelse på sådanne forhold, anses for at have virkninger svarende til et ægteskabs, eller af testamenter og arv
- d) forpligtelser, der udspringer af vekslere, checks og ordregældsbreve eller af andre omsætningspapirer i det omfang forpligtelserne ifølge sådanne andre omsætningspapirer udspringer af deres negotiable karakter
- e) voldgifts- og værnetingsaftaler
- f) spørgsmål, der er omfattet af reglerne for selskaber, foreninger og andre juridiske personer, såsom spørgsmål om disses stiftelse ved registrering eller på anden måde, deres handleevne, interne organisation og opløsning samt om ledelsens eller deltagernes personlige ansvar i denne egenskab for selskabets, foreningens eller den juridiske persons forpligtelser
- g) spørgsmålet om, hvorvidt en mellemmand kan indgå bindende retshandler over for tredjemand på en principals vegne, eller et organ kan indgå bindende retshandler over for tredjemand på et selskabs, en forenings eller en anden juridisk persons vegne
- h) stiftelse af en trust eller forholdet mellem stiftere, trustees og begunstigede
- i) forpligtelser, der udspringer af forhandlinger forud for indgåelsen af en kontrakt

- j) forsikringsaftaler, der udspringer af virksomhed udøvet af andre organer end de selskaber, der er nævnt i artikel 2 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/83/EF af 5. november 2002 om livsforsikring ⁽¹⁾, hvormed formålet er at tildele lønmodtagere og selvstændige erhvervsdrivende, der er sammensluttet enten inden for et selskab eller en gruppe af selskaber eller inden for en faglig eller tværfaglig sektor, ydelser ved dødsfald, i levende live eller ved bortfald eller nedsættelse af erhvervsevnen eller ved arbejdsrelateret sygdom eller arbejdsulykker.

3. Denne forordning finder ikke anvendelse på bevisspørgsmål og processuelle spørgsmål, jf. dog artikel 18.

4. I denne forordning forstås ved »medlemsstat«, de medlemsstater, som denne forordning finder anvendelse på. I artikel 3, stk. 4, og artikel 7 forstås dog samtlige medlemsstater.

Artikel 2

Universel anvendelse

Den lov, som udpeges efter denne forordning, finder anvendelse, selv om det ikke er loven i en medlemsstat.

KAPITEL II

ENSARTEDE REGLER

Artikel 3

Aftalt lovvalg

1. En aftale er underlagt den lov, som parterne har vedtaget. Lovvalget skal være udtrykkeligt eller klart fremgå af aftalens bestemmelser eller omstændighederne i øvrigt. Parternes lovvalg kan omfatte hele aftalen eller kun en del deraf.

2. Parterne kan på et hvilket som helst tidspunkt vedtage, at aftalen skal være underkastet en anden lov end den, som hidtil skulle anvendes, enten ifølge et tidligere lovvalg aftalt i henhold til denne artikel eller i henhold til andre bestemmelser i denne forordning. Enhver ændring af lovvalg, der finder sted efter aftalens indgåelse, berører ikke aftalens gyldighed med hensyn til form ifølge artikel 11 og kan ikke gribe ind i tredjemands rettigheder.

3. Er alle andre elementer med relevans for sagen på det tidspunkt, hvor valget foretages, lokaliseret i et andet land end det land, hvis lov er valgt, kan parternes lovvalg ikke medføre tilsidesættelse af de regler i dette andet lands lovbestemmelser, som ikke kan fraviges ved aftale.

4. Er alle andre elementer med relevans for sagen på det tidspunkt, hvor valget foretages, lokaliseret i en eller flere

⁽¹⁾ EFT L 345 af 19.12.2002, s. 1. Senest ændret ved direktiv 2008/19/EF (EUT L 76 af 19.3.2008, s. 44).

medlemsstater, kan parternes valg af en anden lov end loven i en medlemsstat ikke medføre tilsidesættelse af bestemmelser i fællesskabsretten, i givet fald som gennemført i den medlemsstat, hvor domstolen er beliggende, som ikke kan fraviges ved aftale.

5. Spørgsmål om eksistens og gyldighed af parternes samtykke til, at en bestemt lov skal anvendes, afgøres efter bestemmelserne i artikel 10, 11 og 13.

Artikel 4

Lovvalg i mangel af aftale herom

1. Har parterne ikke aftalt lovvalg i overensstemmelse med artikel 3, bestemmes den lov, der finder anvendelse på aftalen, som følger, jf. dog artikel 5-8:

- a) aftaler om køb af varer er underlagt loven i det land, hvor sælger har sit sædvanlige opholdssted
- b) tjenesteydelsesaftaler er underlagt loven i det land, hvor tjenesteyderen har sit sædvanlige opholdssted
- c) aftaler vedrørende en tinglig rettighed over fast ejendom eller leje eller forpagtning af fast ejendom er underlagt loven i det land, hvor ejendommen er beliggende
- d) uanset litra c) gælder, at aftaler om leje eller forpagtning af fast ejendom med henblik på midlertidig privat brug i højst seks på hinanden følgende måneder er underlagt loven i det land, hvor ejeren har sit sædvanlige opholdssted, forudsat at lejeren eller forpagteren er en fysisk person med sædvanligt opholdssted i samme land
- e) franchiseaftaler er underlagt loven i det land, hvor franchisetageren har sit sædvanlige opholdssted
- f) distributionsaftaler er underlagt loven i det land, hvor distributøren har sit sædvanlige opholdssted
- g) aftaler om salg af varer ved auktion er underlagt loven i det land, hvor auktionen finder sted, hvis et sådant sted kan bestemmes
- h) aftaler indgået inden for et multilateralt system, der sætter flere tredjeparters interesse i køb og salg af finansielle instrumenter i forbindelse med hinanden eller beforderer dette, jf. artikel 4, stk. 1, nr. 17), i direktiv 2004/39/EF, under iagttagelse af ufravigelige regler og underlagt én enkelt lov, er underlagt denne lov.

2. Er aftalen ikke omfattet af stk. 1, eller er aftalens bestanddele omfattet af mere end et af litraerne a)-h) i stk. 1, underlægges aftalen loven i det land, hvor den part, der præsterer den for aftalen karakteristiske ydelse, har sit sædvanlige opholdssted.

3. Fremgår det klart af alle sagens omstændigheder, at aftalen hvor parterne ikke har aftalt lovvalg, har åbenbart nærmere tilknytning til et andet land end det, der er angivet i stk. 1 eller 2, finder loven i dette andet land anvendelse.

4. Kan det i henhold til stk. 1 eller 2 ikke bestemmes, hvilken lov der finder anvendelse, er aftalen underlagt loven i det land, hvortil den har sin nærmeste tilknytning.

Artikel 5

Transportaftaler

1. I det omfang parterne i henhold til artikel 3 ikke har aftalt, hvilken lov der finder anvendelse på en transportaftale, finder loven i det land, hvor transportøren har sit sædvanlige opholdssted, anvendelse, forudsat at modtagelsesstedet eller leveringsstedet eller befragterens sædvanlige opholdssted også er beliggende i dette land. Er disse krav ikke opfyldt, finder loven i det land, hvor det mellem parterne aftalte leveringssted er beliggende, anvendelse.

2. I det omfang parterne ikke har aftalt, hvilken lov der finder anvendelse på en aftale om befordring af passagerer, jf. andet afsnit, er sådanne aftaler underlagt loven i det land, hvor passageren har sit sædvanlige opholdssted, forudsat at enten afrejsestedet eller bestemmelsesstedet er beliggende i dette land. Er disse krav ikke opfyldt, finder loven i det land, hvor transportøren har sit sædvanlige opholdssted, anvendelse.

Som den lov, der finder anvendelse på en aftale om befordring af passagerer, jf. artikel 3, kan parterne kun vælge loven i det land, hvor:

- a) passageren har sit sædvanlige opholdssted, eller
- b) transportøren har sit sædvanlige opholdssted, eller
- c) transportøren har sit hovedkontor, eller
- d) afrejsestedet er beliggende, eller
- e) bestemmelsesstedet er beliggende.

3. Fremgår det klart af alle sagens omstændigheder, at aftalen, hvor parterne ikke har aftalt lovvalg, har åbenbart nærmere tilknytning til et andet land end det, der er angivet i stk. 1 eller 2, finder loven i dette andet land anvendelse.

Artikel 6

Forbrugeraftaler

1. Med forbehold af artikel 5 og 7 er en aftale, som en fysisk person med henblik på brug, der må anses for at ligge uden for vedkommendes erhvervsmæssige virksomhed (»forbruger«),

indgår med en anden person, der handler som led i sin erhvervmæssige virksomhed («den erhvervsdrivende»), underlagt loven i det land, hvor forbrugeren har sit sædvanlige opholdssted, forudsat at den erhvervsdrivende:

- a) udøver sin erhvervmæssige virksomhed i det land, hvor forbrugeren har sit sædvanlige opholdssted, eller
- b) på en hvilken som helst måde retter sådan virksomhed mod dette land eller mod flere lande, inklusive dette land

og aftalen er omfattet af sådan virksomhed.

2. Uanset stk. 1 kan parterne vælge den lov, der skal finde anvendelse på en aftale, der opfylder kravene i stk. 1, i overensstemmelse med artikel 3. Et sådant lovvalg må dog ikke medføre, at forbrugeren berøves den beskyttelse, der tilkommer ham i medfør af bestemmelser, som ikke kan fraviges ved aftale i henhold til den lov, som ville have fundet anvendelse efter stk. 1, såfremt parterne ikke havde aftalt lovvalg.

3. Er kravene i stk. 1, litra a) eller b), ikke opfyldt, bestemmes den lov, der finder anvendelse på en aftale mellem en forbruger og en erhvervsdrivende, efter artikel 3 og 4.

4. Stk. 1 og 2 finder ikke anvendelse på:

- a) aftaler om levering af tjenesteydelser til forbrugere, såfremt disse udelukkende skal præsteres i et andet land end det, hvor forbrugeren har sit sædvanlige opholdssted
- b) transportaftaler, bortset fra aftaler om pakkerejser som defineret i Rådets direktiv 90/314/EØF af 13. juni 1990 om pakkerejser, herunder pakkeferier og pakketure⁽¹⁾
- c) aftaler vedrørende en tinglig rettighed over fast ejendom eller leje eller forpagtning af fast ejendom, bortset fra aftaler om brugsret til fast ejendom på timesharebasis som defineret i direktiv 94/47/EF
- d) rettigheder og forpligtelser, der udgør et finansielt instrument, og rettigheder og forpligtelser, der udgør vilkår og betingelser for udstedelse, udbud til offentligheden eller offentlige tilbud om overtagelse af værdipapirer og tegning og tilbagetrækning af andele i investeringsinstitutter, for så vidt disse aktiviteter ikke udgør levering af en finansiell tjenesteydelse
- e) aftaler indgået inden for den type system, der falder ind under anvendelsesområdet for artikel 4, stk. 1, litra h).

⁽¹⁾ EFT L 158 af 23.6.1990, s. 59.

Artikel 7

Forsikringsaftaler

1. Denne artikel finder anvendelse på de i stk. 2 omhandlede aftaler, uanset om den dækkede risiko er beliggende i en medlemsstat eller ej, og på alle andre forsikringsaftaler, der dækker risici, der er beliggende inden for medlemsstaternes område. Den finder ikke anvendelse på genforsikringsaftaler.

2. En forsikringsaftale, der dækker store risici som defineret i artikel 5, litra d), i Rådets første direktiv 73/239/EØF af 24. juli 1973 om samordning af de administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser om adgang til udøvelse af direkte forsikringsvirksomhed bortset fra livsforsikring⁽²⁾, er underlagt den lov, som parterne har aftalt i overensstemmelse med artikel 3 i denne forordning.

Har parterne ikke aftalt, hvilken lov der finder anvendelse, er forsikringsaftalen underlagt loven i det land, hvor forsikringsgiveren har sit sædvanlige opholdssted. Fremgår det af alle sagens omstændigheder klart, at aftalen har en åbenbart nærmere tilknytning til et andet land, finder loven i dette andet land anvendelse.

3. Er der tale om en anden type forsikringsaftale end den i stk. 2 omhandlede, kan parterne kun vælge følgende love i overensstemmelse med stk. 3:

- a) loven i enhver medlemsstat, hvor risikoen er beliggende på tidspunktet for aftalens indgåelse
- b) loven i det land, hvor forsikringstageren har sit sædvanlige opholdssted
- c) for så vidt angår livsforsikringsaftaler, loven i den medlemsstat, hvori forsikringstageren er statsborger
- d) for så vidt angår forsikringsaftaler, der dækker risici begrænset til begivenheder, der finder sted i en anden medlemsstat end den medlemsstat, hvor risikoen er beliggende, loven i den medlemsstat
- e) hvor forsikringstageren til en aftale, der er omfattet af dette stykke, udøver en kommerciel eller industriel aktivitet eller et liberalt erhverv, og forsikringsaftalen dækker to eller flere risici, som har relation til disse aktiviteter og er beliggende i forskellige medlemsstater, loven i enhver af de berørte medlemsstater eller loven i det land, hvori forsikringstageren har sit sædvanlige opholdssted.

Giver de medlemsstater, der henvises til i de i litra a), b) eller e) omhandlede tilfælde, større frihed med hensyn til valg af den lov, der finder anvendelse på forsikringsaftalen, kan parterne benytte sig af denne frihed.

⁽²⁾ EFT L 228 af 16.8.1973, s. 3. Senest ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/68/EF (EUT L 323 af 9.12.2005, s. 1).

Har parterne ikke aftalt, hvilken lov der finder anvendelse i overensstemmelse med dette stykke, underlægges den pågældende aftale loven i den medlemsstat, hvori risikoen er beliggende på tidspunktet for aftalens indgåelse.

4. Følgende supplerende bestemmelser finder anvendelse på forsikringsaftaler, der dækker risici mod hvilke, der er pligt til at tegne forsikring i medlemsstaterne:

a) Forsikringsaftalen opfylder ikke forpligtelsen til at tegne forsikring, medmindre den overholder de særlige bestemmelser vedrørende den pågældende forsikring, der er fastlagt af den medlemsstat, hvor tegning af forsikringen er obligatorisk. Hvis loven i den medlemsstat, hvori risikoen er beliggende, og loven i den medlemsstat, hvor tegning af forsikringen er obligatorisk, er i modstrid med hinanden, finder loven i sidstnævnte medlemsstat anvendelse.

b) Uanset stk. 2 og 3 kan en medlemsstat fastsætte, at forsikringsaftalen er underlagt loven i den medlemsstat, hvor tegning af forsikringen er obligatorisk.

5. Med henblik på stk. 3, tredje afsnit, og stk. 4, betragtes aftalen, hvis den dækker risici, der er beliggende i mere end én medlemsstat, som udgørende flere aftaler, der hver især kun vedrører én medlemsstat.

6. Med henblik på denne artikel bestemmes det land, hvori risikoen er beliggende, i overensstemmelse med artikel 2, litra d), i Rådets andet direktiv 88/357/EØF af 22. juni 1988 om samordning af love og administrative bestemmelser vedrørende direkte forsikringsvirksomhed bortset fra livsforsikring og om fastsættelse af bestemmelser, der kan lette den faktiske gennemførelse af den frie udveksling af tjenesteydelser⁽¹⁾, og, hvor der er tale om livsforsikringer, er det land, hvor risikoen er beliggende, det land, hvor forpligtelsen, jf. artikel 1, stk. 1, litra g), i direktiv 2002/83/EF består.

Artikel 8

Individuelle arbejdsaftaler

1. En individuel arbejdsaftale er undergivet loven i det land, som parterne har aftalt i henhold til artikel 3. Et sådant lovvalg må dog ikke medføre, at arbejdstageren berøves den beskyttelse, der tilkommer ham i medfør af bestemmelser, som ikke kan fraviges ved aftale i henhold til den lov, som ville have fundet anvendelse efter stk. 2, 3 og 4 i denne artikel, såfremt parterne ikke havde aftalt lovvalg.

2. I det omfang parterne ikke har aftalt, hvilken lov der skal anvendes på den individuelle arbejdsaftale, er aftalen undergivet loven i det land, hvori eller subsidiært hvorfra arbejdstageren ved opfyldelsen af aftalen sædvanligvis udfører sit arbejde. Det land, hvor arbejdet sædvanligvis udføres, anses ikke for at have ændret sig, hvis arbejdstageren midlertidigt er beskæftiget i et andet land.

⁽¹⁾ EFT L 172 af 4.7.1988, s. 1. Senest ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/14/EF (EUT L 149 af 11.6.2005, s. 14).

3. Kan det ikke i henhold til stk. 2 afgøres, hvilken lov der skal anvendes, er aftalen underlagt loven i det land, hvor det forretningssted, som har antaget arbejdstageren, er beliggende.

4. Når det af omstændighederne som helhed fremgår, at aftalen har en nærmere tilknytning til et andet land end det, der er omhandlet i stk. 2 og 3, anvendes dette andet lands lov.

Artikel 9

Overordnede præceptive bestemmelser

1. Overordnede præceptive bestemmelser er bestemmelser, hvis overholdelse af et land anses for at være så afgørende for beskyttelsen af dets offentlige interesser, som f.eks. dets politiske, sociale og økonomiske struktur, at bestemmelserne finder anvendelse på alle forhold, der falder ind under deres anvendelsesområde, uanset hvilken lov der i øvrigt skal anvendes på aftalen i henhold til denne forordning.

2. Intet i denne forordning begrænser anvendelsen af overordnede præceptive bestemmelser i domstolslandets lov.

3. De overordnede præceptive bestemmelser i det land, hvor de forpligtelser, der udspringer af aftalen, skal opfyldes eller allerede er opfyldt, kan tillægges vægt, for så vidt disse overordnede præceptive bestemmelser gør opfyldelsen af aftalen ulovlig. Ved afgørelsen af, om sådanne bestemmelser bør tillægges vægt, tages der hensyn til deres karakter og formål samt til virkningerne af deres anvendelse eller tilsidesættelse.

Artikel 10

Samtykke og materiel gyldighed

1. Spørgsmål om eksistensen og gyldigheden af en aftale eller en aftalebestemmelse er underlagt den lov, der ville finde anvendelse i henhold til denne forordning, hvis aftalen eller bestemmelsen var gyldig.

2. En part kan dog, for at godtgøre, at han eller hun ikke har samtykket i aftalen eller bestemmelsen, påberåbe sig loven i det land, hvor han eller hun har sit sædvanlige opholdssted såfremt det af omstændighederne fremgår, at det ikke ville være rimeligt at bestemme virkningen af hans eller hendes adfærd efter den i stk. 1 angivne lov.

Artikel 11

Gyldighed med hensyn til form

1. En aftale, der er indgået mellem personer, som, eller hvis befuldmægtigede, befinder sig i samme land på tidspunktet for

aftalens indgåelse, er gyldig med hensyn til form, hvis den opfylder formkravene i den lov, som i henhold til denne forordning finder anvendelse på aftalens materielle indhold, eller loven i det land, hvor aftalen er indgået.

2. En aftale, der er indgået mellem personer, som, eller hvis befuldmægtigede, befinder sig i forskellige lande på tidspunktet for aftalens indgåelse, er gyldig med hensyn til form, hvis den opfylder formkravene i den lov, som i henhold til denne forordning finder anvendelse på aftalens materielle indhold, eller loven i et af de lande, hvor en af parterne eller en af disses befuldmægtigede befinder sig på tidspunktet for aftalens indgåelse, eller loven i det land, hvor en af parterne på det pågældende tidspunkt havde sit sædvanlige opholdssted.

3. En ensidig viljeserklæring vedrørende en eksisterende eller påtænkt aftale er gyldig med hensyn til form, hvis den opfylder formkravene i den lov, som finder eller ville finde anvendelse på aftalens materielle indhold i henhold til denne forordning, eller loven i det land, hvor den pågældende viljeserklæring blev afgivet, eller loven i det land, hvor den person, der afgav den, på det tidspunkt havde sit sædvanlige opholdssted.

4. Stk. 1, 2 og 3 finder ikke anvendelse på aftaler, som er omfattet af artikel 6. Spørgsmålet om disse aftalers gyldighed med hensyn til form afgøres efter loven i det land, hvor forbrugerens har sit sædvanlige opholdssted.

5. Uanset stk. 1-4 er en aftale vedrørende en tinglig rettighed over fast ejendom eller leje eller forpagtning af fast ejendom underlagt formkravene i loven i det land, hvor ejendommen er beliggende, for så vidt disse krav ifølge denne lov:

- a) skal iagttages, uanset i hvilket land aftalen indgås og uanset hvilken lov der finder anvendelse på aftalen, og
- b) ikke kan fraviges ved aftale.

Artikel 12

Rækkevidden af den lov, der skal anvendes

1. Den lov, som i henhold til denne forordning skal anvendes på en aftale, finder navnlig anvendelse på spørgsmål om:

- a) fortolkning
- b) opfyldelse
- c) virkningerne af hel eller delvis misligholdelse af aftalen, herunder erstatningsudmåling i det omfang, dette reguleres af retsregler, dog kun inden for grænserne af de beføjelser, som domstolen er tillagt ved de retsplejeregler, den er underlagt
- d) de forskellige måder, hvorpå forpligtelser kan ophøre, samt forældelse og anden rettighedsfortabelse som følge af fristoverskridelse
- e) virkningerne af en aftales ugyldighed.

2. For så vidt angår opfyldelsesmåderne og de foranstaltninger, kreditor kan træffe i tilfælde af mangelfuld opfyldelse, skal der tages hensyn til loven på det sted, hvor opfyldelsen sker.

Artikel 13

Manglende handleevne

Er en aftale indgået mellem personer, der befinder sig i samme land, kan en fysisk person, som ville have handleevne efter loven i dette land, kun påberåbe sig sin manglende handleevne efter loven i et andet land, såfremt den anden aftalepart ved aftalens indgåelse var eller burde have været klar over denne manglende handleevne.

Artikel 14

Overdragelse af fordringer og aftalebestemt subrogation

1. Ved overdragelse af en fordring mod en anden person («skyldneren») eller aftalebestemt subrogation er forholdet mellem overdrageren og erhververen undergivet den lov, som i henhold til denne forordning skal anvendes på aftalen mellem overdrageren og erhververen.

2. Den lov, som finder anvendelse på den af overdragelsen eller subrogationen omfattede fordring, afgør fordringens overdragelighed, forholdet mellem erhververen og skyldneren eller mellem overdrageren og erhververen, betingelserne for, at overdragelsen kan gøres gældende mod skyldneren, samt spørgsmål om, hvorvidt skyldneren er blevet frigjort for sine forpligtelser.

3. Begrebet overdragelse i denne artikel omfatter direkte overførsler af fordringer, overførsler af fordringer som sikkerhed og pant eller andre rettigheder til sikkerhed i fordringer.

Artikel 15

Lovbestemt subrogation

Når en person («fordringshaveren») har en ved aftale stiftet fordring mod en anden («skyldneren»), og en tredjemand er forpligtet til at fyldestgøre fordringshaveren eller har fyldestgjort denne i henhold til en sådan forpligtelse, afgør den lov, der finder anvendelse på denne tredjemands forpligtelse til at fyldestgøre fordringshaveren, hvorvidt og i hvilket omfang tredjemand over for skyldneren kan udøve de rettigheder, som fordringshaveren havde mod skyldneren efter den lov, som finder anvendelse på forholdet mellem disse.

Artikel 16

Flere skyldnere

Har en fordringshaver en fordring mod flere skyldnere, der hæfter solidarisk, og har en af skyldnerne allerede fyldestgjort fordringen helt eller delvis, afgør den lov, der finder anvendelse på denne skyldners forpligtelse over for fordringshaveren, også

denne skyldners regresret over for de øvrige skyldnere. De øvrige skyldnere kan påberåbe sig de indsigelser, de havde over for fordringshaveren, for så vidt der er hjemmel herfor i den lov, der finder anvendelse på deres forpligtelser over for fordringshaveren.

Artikel 17

Modregning

Har parterne ikke aftalt ret til modregning, er modregning underlagt den lov, der skal anvendes på den fordring, i forhold til hvilken retten til modregning gøres gældende.

Artikel 18

Bevisbyrde

1. Den lov, der gælder for en kontraktlig forpligtelse i henhold til denne forordning, finder anvendelse for så vidt den indeholder lovformodnings- og bevisbyrde regler vedrørende kontraktlige forpligtelser.

2. Bevis for en aftale eller en viljeserklæring kan føres ved ethvert bevismiddel, som anerkendes i domstolslandets lov eller i en af de i artikel 11 omhandlede love, hvorefter aftalen eller viljeserklæringen er gyldig med hensyn til form, forudsat at domstolen kan gennemføre en sådan bevisførelse.

KAPITEL III

ANDRE BESTEMMELSER

Artikel 19

Sædvanligt opholdssted

1. Ved anvendelsen af denne forordning har selskaber, foreninger og andre juridiske personer sædvanligt opholdssted det sted, hvor de har deres hovedkontor.

En fysisk person, der handler som led i sin erhvervs mæssige virksomhed, har sædvanligt opholdssted det sted, hvor den pågældende har sin hovedvirksomhed.

2. Er aftalen indgået som led i driften af en filial, et agentur eller en lignende virksomhed, eller påhviler det i henhold til aftalen en sådan filial, agentur eller virksomhed at opfylde forpligtelsen, gælder dog stedet for denne virksomhed som sædvanligt opholdssted.

3. Ved bestemmelsen af sædvanligt opholdssted er det relevante tidspunkt tidspunktet for aftalens indgåelse.

Artikel 20

Udelukkelse af renvoi

Anvendelse af et bestemt lands lov, som er udpeget efter denne forordning, indebærer anvendelse af de gældende retsregler i det

pågældende land med undtagelse af landets internationalprivatretnlige regler, medmindre andet gælder ifølge denne forordning.

Artikel 21

Ordre public i domstolslandet

Anvendelsen af en bestemmelse i et bestemt lands lov, som er udpeget efter denne forordning, kan kun undlades, hvis en sådan anvendelse er åbenbart uforenelig med ordre public i domstolslandet.

Artikel 22

Stater med mere end ét retssystem

1. Omfatter en stat flere territoriale enheder, som hver har sine egne retsregler vedrørende kontraktlige forpligtelser, skal hver territorial enhed anses for et land ved bestemmelsen af, hvilken lov der skal anvendes i henhold til denne forordning.

2. En medlemsstat, i hvilken forskellige territoriale enheder har deres egne retsregler vedrørende kontraktlige forpligtelser, er ikke forpligtet til at anvende denne forordning i tilfælde, hvor der alene er tale om valg mellem lovene i sådanne enheder.

Artikel 23

Forholdet til andre bestemmelser i fællesskabsretten

Med undtagelse af artikel 7 berører denne forordning ikke anvendelsen af fællesskabsretlige bestemmelser, som på særlige områder fastsætter lovvalgsregler for kontraktlige forpligtelser.

Artikel 24

Forholdet til Rom-konventionen

1. Denne forordning træder i stedet for Rom-konventionen i medlemsstaterne, dog ikke for så vidt angår de af medlemsstaternes territorier, som er omfattet af konventionens geografiske anvendelsesområde, og som ikke er omfattet af denne forordning i medfør af traktatens artikel 299.

2. I det omfang denne forordning erstatter bestemmelserne i Rom-konventionen, forstås henvisninger til denne konvention som henvisninger til denne forordning.

Artikel 25

Forholdet til eksisterende internationale konventioner

1. Denne forordning berører ikke anvendelsen af internationale konventioner, som en eller flere medlemsstater er parter i på tidspunktet for denne forordnings vedtagelse, og som fastsætter lovvalgsregler for kontraktlige forpligtelser.

2. Denne forordning har dog i forbindelserne mellem medlemsstaterne forrang for konventioner, der udelukkende er indgået mellem to eller flere medlemsstater, for så vidt sådanne konventioner vedrører områder, der er omfattet af denne forordning.

Artikel 26

Liste over konventioner

1. Senest den 17. juni 2009 meddeler medlemsstaterne Kommissionen de i artikel 25, stk. 1, omhandlede konventioner. Efter denne dato meddeler medlemsstaterne Kommissionen enhver opsigelse af sådanne konventioner.

2. Senest seks måneder efter modtagelsen af de i stk. 1 nævnte meddelelser offentliggør Kommissionen i *Den Europæiske Unions Tidende*:

- a) en liste over de i stk. 1 omhandlede konventioner, og
- b) de i stk. 1 omhandlede opsigelser.

Artikel 27

Revisionsklausul

1. Senest den 17. juni 2013 forelægger Kommissionen Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg en rapport om anvendelsen af denne forordning. Om nødvendigt ledsages rapporten af forslag om tilpasning af denne forordning. Rapporten skal indeholde:

- a) en undersøgelse af den lov, der finder anvendelse på forsikringsaftaler, og en vurdering af virkningerne af de bestemmelser, der eventuelt skal indføres, og

- b) en vurdering af anvendelsen af artikel 6, navnlig hvad angår sammenhængen i fællesskabslovgivningen på forbrugerbeskyttelsesområdet.

2. Senest den 17. juni 2010 forelægger Kommissionen Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg en rapport om effektiviteten af en overdragelse eller subrogation af en fordring over for tredjepart og den fortrinsret, som den af overdragelsen eller subrogationen omfattede fordring har i forhold til en anden persons rettighed. Om nødvendigt ledsages rapporten af et forslag om ændring af denne forordning og en vurdering af virkningerne af de bestemmelser, der skal indføres.

Artikel 28

Tidsmæssig anvendelse

Denne forordning finder anvendelse på aftaler, der er indgået efter den 17. december 2009.

KAPITEL IV

AFSLUTTENDE BESTEMMELSER

Artikel 29

Ikrafttræden og anvendelse

Denne forordning træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Den anvendes fra den 17. december 2009, undtagen artikel 26, der anvendes fra den 17. juni 2009.

Denne forordning er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat i overensstemmelse med traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab.

Udfærdiget i Strasbourg, den 17. juni 2008.

På Europa-Parlamentets vegne

H.-G. PÖTTERING

Formand

På Rådets vegne

J. LENARČIČ

Formand